

Список використаних джерел

1. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67059 (дата звернення: 03.04.2020)
2. Земельний кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> (дата звернення: 03.04.2020)
3. Головний сайт управління Держгеокадастру URL: <http://land.gov.ua> (дата звернення: 18.03.2020)

УДК 332.3

ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ: ОХОРОНА ТА РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ

Гайдук Ю., студ. гр. МГЗп-191

Науковий керівник: **Коваленко С.В.**, к.п.н, доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка»

Земля – національне багатство українського суспільства, основний засіб виробництва у сільському господарстві. Водночас вона є і просторовим базисом життя людей в містах і селах, з підприємствами, мережею доріг та іншими життєво необхідними комунікаціями. Земельні ресурси – це землі, що використовуються або можуть бути використані для сільського чи лісового господарства, містобудівництва та ін.

Основа використання земельних ресурсів – це їх екологізація, охорона і захист землі як складової довкілля, примноження та відтворення її продуктивної сили як аграрного ресурсу. Одним із головних завдань сучасної державної політики у сфері землекористування є забезпечення раціонального використання та охорони продуктивних земель. У сучасних умовах, коли людина все активніше втручається в природні процеси, раціональне використання та охорона земель є однією з найголовніших та найактуальніших проблем.

Охорона земель – система правових, організаційних, економічних, технологічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання земель, запобігання необґрунтованому вилученню земель сільськогосподарського призначення для несільськогосподарських потреб, захист від шкідливого антропогенного впливу, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, підвищення продуктивності земель лісового фонду, забезпечення особливого режиму використання земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення [1].

Раціональне використання землі – обов'язкова екологічна вимога при використанні цього при-родного ресурсу, адже базовий законодавчий акт (Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища») у сфері екології прямо зазначає, що використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та ор-ганізаціями здійснюється з додержанням раціо-нального та економного використання природних ресурсів на основі широкого застосування новітніх технологій [2].

Вимога раціональності використання землі відображена і в Земельному кодексі України [3], стаття 5 якого визначає забезпечення раціонального використання та охорони земель принципом земельного законодавства.

Раціональне використання земельних ресурсів містить в собі дві складові: екологічну та економічну. *Екологічна* складова полягає в необхідності охорони і розумного використання земель та виробництві екологічно чистої сільгосппродукції. *Економічна* складова ґрунтується на інтересах сільгоспвиробників, тобто зменшенні витрат на виробництво продукції, що, в свою чергу, призводить до зменшення заходів з охорони ґрунтів, недотримання агротехнологій, застосування надмірної кількості хімічних засобів тощо.

Раціональне використання й охорона земель – два взаємопов'язаних процеси, спрямованих на підвищення продуктивних сил землі. Вони передбачають:

–оптимізацію розподілу земельного фонду між галузями народного господарства і якомога ефективніше його використання у кожній з них;

–оптимізацію структури окремих видів земельних угідь (ріллі, багаторічних насаджень, сіножатей, пасовищ, лісів, земель під водою тощо) відповідно до природно-економічних зон і районів;

–розробку і впровадження раціональної системи землеробства, яка включає ґрунтозахисний обробіток, удобрення; вапнування кислих та гіпсування засолених і солонцюватих ґрунтів, технологію вирощування сільськогосподарських культур, систему сівозмін тощо;

–осушення заболочених і перезволожених земель та зрошення і обводнення посушливих;

–запобігання затопленню, підтопленню, заболоченню земель, погіршенню їх фізико-хімічних властивостей;

–широке використання ґрунтових мікроорганізмів для створення високородючих і стійких до ерозії ґрунтів;

–розробку і впровадження науково обґрунтованої системи луківництва;

–розробку і впровадження раціональної системи розселення, забудови сільських та міських населених пунктів, розміщення каналів для перекидання води з багатоводних у маловодні райони, великих водосховищ, шляхів сполучення, ліній електропередач, нафтогазопроводів;

–розробку і впровадження еколого-економічної оцінки земель та використання її для планування розміщення і спеціалізації сільськогосподарського виробництва, визначення обсягу державних закупівель рослинницької і тваринницької продукції, витрат на виробництво і доходності сільськогосподарських підприємств, встановлення правильних, науково обґрунтованих цін.

На сьогодні проблему використання земельних ресурсів так і не вдається вирішити до кінця. Нині стан родючості ґрунтів є критичним, так як втрачаються їх самовідтворювальні властивості. А саме, деградація ґрунту спостерігається через відсутність реальних державних програм із збереження і відновлення його родючості.

Ситуація використання земель України вимагає вжиття термінових науково аргументованих заходів, які б були спрямовані на підвищення родючості ґрунтів. Заходи із охорони ресурсів землі і раціонального їх використання є різноманітними та різноплановими, проте найбільшого ефекту вони досягнуть, діючи комплексно, в єдиній системі, доповнюючи і посилюючи дію один одного.

Безперечно, що розв'язання поставлених проблем надзвичайно складне, так як потребує впровадження єдиної державної політики в області збереження, підвищення родючості ґрунтів та їх відтворення, охорони земельних ресурсів, раціонального їх використання і зумовлюють закономірність погоджених дій між органами державної влади, місцевого самоврядування та окремих землекористувачів.

Список використаних джерел

1. URL://land.gov.ua/info/okhorona-zemel/
2. Закон України «Про охорону навколишнього при-родного середовища» від 25 червня 1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41
3. Земельний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#n1695>